

Consumul de tutun și țigarete electronice în rândul copiilor se află la cote alarmante în România

București, 1 iulie 2019: Datele arată că, în România, 14,6% dintre copiii școlarizați cu vârsta între 13 și 15 ani fumează actual tutun¹ (au afirmat că au fumat în ultimele 30 de zile), ceea ce înseamnă că aproximativ 90.000 de copii (90.699) din această categorie de vârstă au șanse mari de a deveni în curând fumători zilnici, iar 8,2% dintre copiii școlarizați (13 – 15 ani) au folosit (în ultimele 30 de zile) țigarete electronice. Organizația Salvați Copiii susține *Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative în domeniul reglementării produselor din tutun*² și consideră că măsurile legale propuse sunt absolut necesare pentru protecția dreptului la sănătate și la un mediu curat și propice dezvoltării copiilor și adolescenților, aceștia fiind beneficiarii reali ai acestei inițiative.

Conform datelor Ministerului Sănătății din România (MS) și Organizației Mondiale a Sănătății (OMS), **copiii tind să încerce produse din tutun de la vârste foarte mici, 28% dintre copiii români chiar înainte de a împlini 10 ani**³, ”testarea” primelor țigări putând fi urmată, chiar la această vârstă, de consumul curent odată cu instalarea dependenței de nicotină.

În România, cercetările recente au evidențiat următoarele situații de risc pentru siguranța medicală a copiilor:

- 4% dintre băieți și 1% dintre fetele de 11 ani au fumat cel puțin o dată pe săptămână, România situându-se pe locul 4 din cele 42 de state cuprinse în analiză;⁴
- 14,6% dintre copiii școlarizați cu vârsta între 13 și 15 ani fumează actual tutun⁵ (au afirmat că au fumat în ultimele 30 de zile), ceea ce înseamnă că aproximativ 90.000 de copii (90.699) din această categorie de vârstă au șanse mari de a deveni în curând fumători zilnici;
- 8,2% dintre copii (13-15 ani) au folosit (în ultimele 30 de zile) țigarete electronice.⁶
- 3,1% dintre copiii școlarizați (13-15 ani) au folosit (în ultimele 30 de zile) dispozitive electronice de încălzit tutun⁷, așa-numitele IQOS⁸, despre care există suspiciuni rezonabile că ar putea produce dependență tabagică și riscuri similare pentru sănătatea consumatorilor ca

¹ [Fact Sheets for European \(EUR\) Region, Romania](#) (2017).

² Înregistrată la Senat pentru dezbatere cu nr. B287 (adresa nr. bpi296/2019/19/06/2019). Link: <https://bit.ly/2XK55md>.

³ [Global Youth Tobacco Survey](#), WHO, 2017 și [Fact Sheets for European \(EUR\) Region](#), Romania. Procentul copiilor inițiați în fumat înainte de a împlini 10 ani a cunoscut o scădere nesemnificativă față de 2004 când era de 29,9%.

⁴ [Global Youth Tobacco Survey](#), WHO, 2017, pag. 150. Primele 3 locuri sunt ocupate de Groelandă, Israel și Rusia. În 9 țări, statistica raportată este de 0 cazuri: Slovenia, Islanda, Grecia, Anglia, Spania, Scoția, Suedia, Finlanda și Olanda.

⁵ [Fact Sheets for European \(EUR\) Region, Romania](#) (2017).

⁶ Ibidem.

⁷ Ibidem.

⁸ Dispozitivele sunt impropriu numite ”de încălzire” deoarece supun tutunul la temperatura de 350°C, tot un proces de piroliză sau degradare termică care degajă cantități similare de substanțe puternic carcinogene (nicotină, acroleina, nitrozamine și formaldehidă), alți produși toxici regăsimându-se în cantitate mult mai mare (de ex., acenaftena). Vezi: [Heat-Not-Burn Tobacco Cigarettes](#), Reto Auer și alții, publicat 22.05.2017 și accesat online 18.06.2019; [Comparison of Chemicals in Mainstream Smoke in Heat-not-burn Tobacco and Combustion Cigarettes](#), Kanae Bekki și alții, publicat 31.07.2017 și accesat online 18.06.2019.

țigările clasice⁹;

- 15% dintre fumătorii adulți din România, adică 1 fumător din 6, au declarat că au început să fumeze înainte de a împlini 14 ani, iar 38% înainte de a împlini 18 ani.¹⁰
- 1 din 5 copii a fost expus publicității produselor IQOS, știind în ce constau acestea¹¹. Expunerea va crește semnificativ având în vedere lipsa restricțiilor în expunerea și publicitatea acestor produse.

ARGUMENTE:

I. Consumul de tutun și țigarete electronice în rândul copiilor a atins cote alarmante și crește numărul celor care apelează la țigări electronice.

Datorită interdicțiilor privind fumatul în spațiile publice închise și restricțiilor privind publicitatea produselor din tutun adoptate în 2002¹², respectiv în 2004¹³, incidența fumatului în rândul copiilor a scăzut în perioada 2004-2013, de la 18,3% în 2004¹⁴ la 11,2 în 2013¹⁵. Însă, în perioada 2014-2017, se înregistrează o creștere semnificativă la 14,6%, ca urmare a diversității modalităților de consum al tutunului și a promovării acestora în rândul copiilor și adolescenților.

În ceea ce privește noile dispozitive de fumat ori *vaping* (țigările electronice), studiile medicale au relevat faptul că acestea constituie o amenințare serioasă la sănătatea consumatorilor¹⁶, iar în privința adolescenților, folosirea țigărilor electronice, prin conținutul ridicat de nicotină, conduce la creșterea riscului fumatului clasic.¹⁷ Nivelul crescut de consum de tutun și de țigarete electronice în rândul copiilor și adolescenților din România impune, moral și juridic, adoptarea urgentă de către autorități a unor măsuri de prevenire, descurajare și blocare a accesului acestora la produsele din tutun, la țigarete electronice ori la produsele din plante pentru fumat, pentru ca dreptul la sănătate și la un mediu înconjurător sănătos al copiilor, consacrate constituțional¹⁸, să fie cu adevărat protejate și în România.

⁹ [ERS Position Paper on Tobacco Harm Reduction](#). Publicat mai 2019 și accesat 20 iunie 2019.

¹⁰ Vezi [Studiu privind determinanții comportamentali ai stării de sănătate pentru populația adultă din România](#), Institutul Național de Sănătate Publică - Centrul Național de Evaluare și Promovare a Stării de Sănătate, București 2017, pag. 54.

¹¹ Ibidem.

¹² Legea nr. 349/2002 pentru prevenirea și combaterea efectelor consumului produselor din tutun, cu modificările ulterioare.

¹³ Legea nr. 457/ 2004 privind publicitatea și sponsorizarea pentru produsele din tutun, cu modificările ulterioare.

¹⁴ Vezi [Fact Sheets for European \(EUR\) Region, Romania](#) (2004).

¹⁵ Vezi [Fact Sheets for European \(EUR\) Region, Romania](#) (2013).

¹⁶ Datele științifice despre efectele expunerii in vitro a epiteliului alveolar, la animale și la oameni, au demonstrat prezența unei toxicități pulmonare semnificative. [E-Cigarettes as a Source of Toxic and Potentially Carcinogenic Metals](#), Catherine A. Hess și alții, publicat 28.10.2016 și accesat online 20.06.2019; [Pulmonary toxicity of e-cigarettes](#), Lauren F. Chun și alții, publicat 18.05.2017 și accesat online 20.06.2019; [Hidden Formaldehyde in E-Cigarette Aerosols](#), R. Paul Jensen și alții, publicat 22.01.2015 și accesat online 20.06.2019; [Electronic cigarettes: a task force report from the European Respiratory Society](#), publicat 1.02.2019 și accesat online 20.06.2019.

¹⁷ [Adolescents' Use of "Pod Mod" E-Cigarettes — Urgent Concerns](#), Jessica L. Barrington-Trimis, Ph.D., and Adam M. Leventhal, Ph.D., publicat la 20 septembrie 2018 și accesat online la 20 iunie 2019; [The Dangerous Flavors of E-Cigarettes](#) Jeffrey M. Drazen și alții, publicat la 14 februarie 2019 și accesat online la 20 iunie 2019.

¹⁸ Constituția României, art. 34 - *Dreptul la ocrotirea sănătății* și art. 35 - *Dreptul la un mediu sănătos*.

II. Apariția și persistența consumului de tutun și de țigarete electronice la copii și adolescenți sunt direct legate de accesul facil la aceste produse și de expunerea la publicitate și acțiuni de promovare destinate acestora.

Conform Inițiativei 2035 Fără Tutun¹⁹, susținută de 350 de organizații neguvernamentale, inclusiv de către Salvați Copiii, cauzele consumului de tutun și ale debutului acestuia încă din perioada pubertății sunt:

- **accesul facil al minorilor la produsele din tutun, în ciuda interdicției de vânzare și de distribuire gratuită a acestor produse:** 70,7% dintre copiii cu vârsta între 13-15 ani afirmă că și-au cumpărat țigările de la magazin, adică au provenit din sursă legală. Aproape 80% dintre copii (78,4%) afirmă că nu au fost împiedicați să cumpere țigări din cauza vârstei, iar 39,9% au putut cumpăra chiar țigări la bucată, deși acest lucru este interzis de mai mult de 10 ani!²⁰
- **expunerea semnificativă a copiilor și adolescenților la acțiuni de promovare și publicitate în spații pe care le frecventează uzual:** 35,8% dintre copiii de 13-15 ani au observat reclame sau promoții la punctele de vânzare a produselor din tutun, iar 64% au observat persoane care fumează în filme, la TV sau video;²¹
- **prezentarea produselor din tutun în vecinătatea unor bunuri și alimente consumate frecvent de copii.**

III. Proiectul de lege are ca scop reducerea accesului copiilor la produsele de tutun și țigarete electronice și îmbunătățirea protecției lor față de fumatul pasiv și față de expunerea la campaniile de publicitate.

Propunerea legislativă pentru modificarea unor acte normative în domeniul reglementării produselor din tutun²², aflată în dezbatere în Senatul României, pornește de la necesitatea protejării copiilor și adolescenților împotriva fumatului și a reglementării uniforme a tuturor produselor din tutun, indiferent de forma de livrare și de consum, și a dispozitivelor destinate utilizării acestora.

Pentru a include toate formele de comportament de risc prin fumat în rândul adolescenților (țigarete electronice, consumul de tutun "încălzit", fumatul altor produse din plante sau produse similare a căror toxicitate este ridicată chiar în lipsa nicotinei), considerăm că redefinirea fumatului²³, în forma propusă, este absolut necesară și corespunde diversificării actuale a

¹⁹ 2035faratutun.ro .

²⁰ [Global Youth Tobacco Survey](#), WHO, 2017.

²¹ Ibidem.

²² Vezi proiectul de lege la link: <https://www.senat.ro/legis/PDF/2019/19b287FG.pdf>

²³ "Art.2 - e) **fumat** se înțelege inhalarea voluntară a emisiilor eliberate atunci când un produs din tutun, țigaretă electronică, produs din plante pentru fumat sau un produs similar este utilizat potrivit destinației sale, cu excepția produselor care îndeplinesc condițiile de autorizare ca medicamente/dispozitive medicale [...]"

produselor și dispozitivelor pentru fumat.

De asemenea, extinderea interdicției fumatului și în autovehiculele în care se află minori sau femei însărcinate reprezintă acoperirea unei lacune din legislația anterioară, dacă ținem seama de faptul că o femeie însărcinată sau un copil aflat în spațiul redus al unui autovehicul sunt persoane supuse celei mai intense forme de fumat pasiv, prin expunerea directă la fumul de țigară ori la celelalte tipuri de emisii toxice ale țigaretelor electronice.

IV. Dreptul la sănătate al copiilor și dreptul la un mediu înconjurător sănătos sunt drepturi constituționale și nu pot fi negociate.

Referindu-se la fumat și efectele sale asupra calității vieții copiilor, Curtea Constituțională a României a menționat, în decizia sa din 2016²⁴, inexistența dreptului la fumat și a subliniat faptul că reglementarea strictă a spațiilor în care fumatul este permis este o obligație pozitivă (de a face, de a întreprinde acțiuni concrete) ce incumbă statului. Întrucât *”măsurile întreprinse s-au dovedit corecte, dar nu suficient de eficiente, [...] se impune consolidarea luptei pentru combaterea efectelor consumului produselor din tutun.”* Aceste obligații, în viziunea Curții, sunt de natură să dea expresie dispozițiilor constituționale ce garantează dreptul la viață, la sănătate, la un mediu înconjurător sănătos și echilibrat ecologic, precum și dreptul copiilor și tinerilor la *”un regim special de protecție și de asistență în realizarea drepturilor lor”*²⁵.

V. Proiectul de lege trebuie adoptat. El este expresia aplicării, în acest domeniu, a principiului interesului superior al copilului.

Dreptul constituțional la un regim special de protecție se materializează prin aplicarea și respectarea principiului fundamental al interesului superior al copilului care înseamnă că, **inclusiv în cazul politicii publice de control al consumului de tutun, adoptarea oricăror legi, acțiuni ori măsuri va avea ca rațiune primordială interesele copiilor**. Potrivit Convenției Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului²⁶ și legislației în vigoare, în determinarea interesului superior la copilului se au în vedere cu prioritate *”nevoile de dezvoltare fizică, psihologică, de educație și sănătate”*²⁷, iar acest lucru presupune măsuri stricte de prevenție a consumului de tutun și de combatere a accesului facil la produsele din tutun și a expunerii copiilor și adolescenților la

”Art.2 - e1) produs similar se înțelege un produs sau sistem asemănător ca mod de utilizare și scop cu produsele din tutun pentru fumat dar care nu conține tutun, cum ar fi, dar fără a se limita la dispozitive de tipul țigaretelor electronice care nu conțin nicotină, narghileaua fără tutun, dispozitive destinate consumului produselor din tutun. Sunt exceptate produsele care îndeplinesc condițiile de autorizare ca medicamente ori dispozitive medicale.”

²⁴ Decizia CCR nr. 29 din 27 ianuarie 2016 asupra obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 349/2002 pentru prevenirea și combaterea efectelor consumului produselor din tutun. Link: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/176645>

²⁵ Constituția României, art. 49, alin (1).

²⁶ Ratificată de România prin Legea nr. 18 din 27 septembrie 1990. Link: <https://www.salvaticopiii.ro/sci-ro/files/19/19049f3a-8bc8-4766-b9b3-7ce3dc032dbc.pdf>

²⁷ Legea 272/2005 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, art. 2, alin (4): *Principiul interesului superior al copilului va prevala în toate demersurile și deciziile care privesc copiii, întreprinse de autoritățile publice [...].*

acțiuni de promovare și publicitate în spațiile frecventate de către aceștia.

Așadar, cerința respectării necondiționate și cu prioritate a dreptului copiilor de a se bucura de cea mai bună stare de sănătate posibilă și, implicit, a dreptului lor la viață, nu permite limitări. De aceea, în vederea prevenirii și combaterii consumului de tutun și a celor similare în rândul copiilor - un obiectiv acceptat în mod universal într-o societatea civilizată a cărei etică fundamentală o reprezintă preocuparea pentru respectarea drepturilor copilului -, **restricțiile legale privind expunerea și publicitatea produselor din tutun și a țigaretelor electronice și interzicerea completă a consumului în circumstanțele în care sănătatea copiilor poate fi afectată se justifică pe deplin și sunt în concordanță cu întreaga legislație românească.**

Contact Salvați Copiii România:

Director de programe, George Roman

Tel.: 0722605904. E-mail: george.roman@salvaticopiii.ro

Despre Organizația Salvați Copiii

Salvați Copiii este o organizație neguvernamentală, asociație de utilitate publică, non-profit, democratică, neafiliată politic sau religios, care militează activ pentru protecția drepturilor copilului în România, din 1990, în acord cu prevederile Convenției Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului, cu Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene și cu legislația României.

Salvați Copiii dezvoltă programe de educație, de protecție împotriva violenței, de asistență medico-socială și de stimulare a participării lor în acțiuni de promovare și recunoaștere a drepturilor lor. **Din 1992, Salvați Copiii derulează un program național de educație pentru sănătate destinat copiilor și adolescenților (6 - 18 ani), prin informarea copiilor asupra riscurilor consumului de tutun, alcool și droguri. 159.000 de copii au beneficiat de sesiuni de informare cu privire la sănătatea fizică și emoțională, nutriție, riscurile consumului de droguri, educație privind sănătatea sexuală și prevenirea bolilor cu transmitere sexuală.**

Salvați Copiii adoptă o poziție independentă în raport cu acțiunile și măsurile instituțiilor, recunoscând că implementarea legislației și a politicilor publice în materia drepturilor copiilor nu poate ignora strânsa colaborare dintre autorități, familie, copii și societatea în care fiecare actor implicat își acceptă responsabilitatea conform principiilor unui parteneriat autentic și viabil.

În calitate de membru al Save the Children, cea mai mare organizație independentă din lume care promovează drepturile copilului și care cuprinde 28 de membri și desfășoară programe în peste 120 de țări, VIZIUNEA noastră este o lume care respectă, pentru fiecare copil, dreptul său la supraviețuire, educație, protecție și participare, asumându-ne MISIUNEA de a obține progrese importante privind modul în care copiii sunt tratați și producerea schimbărilor imediate și de durată în viața acestora. În cei 29 de ani de activitate, peste 1.900.000 de copii au fost implicați în programele și campaniile Organizației Salvați Copiii.

Despre „Global Youth Tobacco Survey”

GYTS reprezintă raportul global al Organizației Internaționale a Sănătății asupra sănătății, bunăstării, mediului social și comportamentelor de risc în rândul copiilor. Țările/regiunile cuprinse în analiză sunt: Albania, Anglia, Armenia, Austria, Belgia (Flandra), Belgia (Valonia), Bulgaria, Canada, Croația, Cehia, Danemarca, Elveția, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Groelanda, Islanda, Irlanda, Israel, Italia, Letonia, Lituania, Luxemburg, Macedonia, Malta, Moldova, Norvegia, Olanda, Polonia, Portugalia, Romania, Rusia, Scoția, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia, Turcia, Țara Galilor, Ungaria, Ucraina și USA.